

Huishoudensontwikkelingen bij allochtonen

Andries de Jong en Mila van Huis

Veranderingen in de verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie worden onder meer beïnvloed door de toename van het aandeel niet-westerse allochtonen in de bevolking. In de afgelopen vijf jaar was de groei van het aantal niet-westerse allochtonen veel groter dan de groei van het aantal autochtonen en westerse allochtonen. De verdeling van de bevolking over de huishoudensposities wijkt voor niet-westerse allochtonen duidelijk af van die voor autochtonen en westerse allochtonen. Zo ligt het percentage thuiswonende kinderen onder niet-westerse allochtonen veel hoger en het percentage samenwonenden veel lager. Ook is het percentage alleenstaande ouders bij niet-westerse allochtonen beduidend hoger dan bij autochtonen. Onder Surinamers en Antillianen zijn veel alleenstaande moeders ongehuwd, terwijl onder Turken en Marokkanen velen van hen gescheiden zijn.

1. Inleiding

Tussen 1997 en 2002 is het inwonertal van Nederland met 540 duizend toegenomen, van 15,5 naar 16,1 miljoen. Deze toename verschilde sterk per herkomstgroepering: het aantal autochtonen groeide met 130 duizend, het aantal westerse allochtonen met 73 duizend en het aantal niet-westerse allochtonen met 340 duizend. Gerelateerd aan de omvang van de bevolkingsgroepen in 1997 betekent dit een relatieve groei van 1 procent voor de autochtonen, 6 procent voor de westerse allochtonen en 28 procent voor de niet-westerse allochtonen.

Niet alleen het inwonertal, maar ook de samenstelling van de bevolking naar huishoudenspositie wordt in belangrijke mate beïnvloed door de sterke toename van het aantal (niet-westerse) allochtonen. In dit artikel wordt nagegaan welke bijdrage autochtonen en allochtonen hebben geleverd aan de veranderingen in de verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie in de afgelopen vijf jaar. Voorts wordt belicht in hoeverre deze verdeling bij (niet-westerse) allochtonen afwijkt van die bij autochtonen. Ten slotte wordt nagegaan of er in dit opzicht sprake is van verschillende ontwikkelingen onder autochtonen en allochtonen. De in dit artikel getoonde verdelingen van de huishoudensposities zijn berekend door middel van imputatie en vormen daarom een benadering van de werkelijke verdelingen.

2. Bevolking naar huishoudenspositie en herkomstgroepering

2.1 Geslachtsverhouding bij bevolkingsgroei

In de afgelopen vijf jaar groeide het aantal autochtone mannen sterker dan het aantal autochtone vrouwen: 72 duizend mannen tegen 56 duizend vrouwen (*staat 1*). Dit hangt samen met het geslachtsverschil bij geboorte (op 100 meisjes worden 105 jongens geboren) en sterfte (de laatste jaren sterven meer vrouwen dan mannen). Voor de westerse en niet-westerse allochtonen geldt echter dat het aantal vrouwen net iets sterker is toegenomen dan het aantal mannen. Dit hangt grotendeels samen met het feit dat in de afgelopen jaren via migratie per saldo iets meer vrouwen dan mannen naar Nederland zijn gekomen.

2.2 Thuiswonende kinderen

Bij de mannen is het aantal thuiswonende kinderen tussen 1997 en 2002 met 24 duizend gestegen. Voor autochtonen was echter

sprake van een daling met 38 duizend, terwijl onder niet-westerse allochtonen een stijging plaatsvond met 60 duizend. Bij de vrouwen is het aantal thuiswonende kinderen met 46 duizend gestegen. Voor autochtonen gold een lichte afname met 8 duizend, en voor niet-westerse allochtonen een toename met 53 duizend. Bij westerse allochtonen bleef het aantal thuiswonende kinderen van beide geslachten vrijwel gelijk.

De daling van het aantal thuiswonende kinderen bij autochtonen hangt samen met het feit dat vóór 1975 jaarlijks veel meer kinderen zijn geboren dan daarna. De omvangrijke geboortegeneraties van vóór 1975 hebben de afgelopen jaren de leeftijden bereikt waarop ze het meest veelvuldig uit huis gingen. Deze uitstroom uit de groep van thuiswonende kinderen wordt niet volledig gecompenseerd door instroom via geboorte. Vooral van de mannelijke geboortegeneraties vóór 1975 is nog een groot deel uit huis gegaan. Bij de vrouwen was dit in mindere mate het geval, doordat velen al eerder uit huis waren gegaan. De gemiddelde leeftijd waarop ze het ouderlijk huis verlaten ligt onder vrouwen (21 jaar) namelijk lager dan onder mannen (23 jaar) (De Jong, 2000). Doordat de afgelopen jaren meer mannen dan vrouwen uit huis zijn gegaan, was de teruggang in het aantal thuiswonende kinderen bij mannen veel groter dan bij vrouwen.

De groei van het aantal thuiswonende kinderen onder niet-westerse allochtonen wordt grotendeels veroorzaakt door geboorte. De kinderen die niet-westerse allochtone vrouwen (van de eerste generatie) de afgelopen jaren hebben gekregen, hebben geleid tot een groei van het aantal thuiswonende kinderen met ongeveer 25 duizend per jaar.

2.3 Alleenstaanden

Het aantal alleenstaanden is tussen 1997 en 2002 bij mannen sterker toegenomen dan bij vrouwen: 116 duizend mannen tegen 80 duizend vrouwen. Bij de autochtonen hing deze stijging van het aantal alleenstaanden voor een groot deel samen met de daling van het aantal thuiswonende kinderen. Het merendeel van hen ging alleenwonen. Doordat de daling van het aantal thuiswonende kinderen bij mannen sterker was dan bij vrouwen, was onder mannen sprake van een sterkere toename van het aantal alleenstaanden dan onder vrouwen. Voor beide seksen geldt dat de stijging van het aantal alleenstaanden voor ongeveer de helft voortkwam uit de autochtone bevolkingscomponent.

2.4 Samenwonenden

Onder (al dan niet gehuwd) samenwonenden was de stijging tussen 1997 en 2002 voor mannen en vrouwen vrijwel gelijk. In dit geval waren de niet-westerse allochtonen verantwoordelijk voor ongeveer de helft van de stijging. De autochtonen speelden een veel bescheidener rol, waarbij opvalt dat onder zowel mannen als vrouwen de groei van het aantal alleenstaanden de groei van het aantal samenwonenden duidelijk overtrof. Voor westerse allochtonen was de toename van de aantallen in beide huishoudensposities ongeveer even groot. Daarentegen was onder de niet-westerse allochtonen sprake van een veel sterkere stijging bij samenwonenden dan bij alleenstaanden.

Hierboven is al vermeld dat de groep niet-westerse allochtonen zich kenmerkt door een sterke groei. Een belangrijk gedeelte daarvan komt voort uit migratie, naast geboorte uit allochtone vrouwen van de eerste generatie. Uit Nicolaas, Sprangers en Witvliet (2002) blijkt dat deze migratie (in 2001) voor zo'n 40 procent

Staat 1
Bevolking naar huishoudenspositie en herkomstgroepering, 1 januari 1997 en 2002

	Thuiswonend kind	Alleenstaand	Samenwonend	Eenouder	Overig	Institutioneel	Totaal
	x 1 000						
Mannen							
1997							
Autochtoon	2 032	735	3 462	45	74	72	6 420
Westerse allochtoon	165	110	340	6	14	7	642
Niet-westerse allochtoon	266	113	212	6	33	6	635
Totaal	2 463	958	4 014	57	121	85	7 697
2002¹⁾							
Autochtoon	1 994	799	3 510	50	74	64	6 492
Westerse allochtoon	167	127	354	7	17	6	678
Niet-westerse allochtoon	326	149	271	8	43	6	803
Totaal	2 487	1 074	4 136	65	134	77	7 972
Vershil tussen 2002 en 1997							
Autochtoon	-38	64	48	5	0	-8	72
Westerse allochtoon	2	16	14	1	3	0	36
Niet-westerse allochtoon	60	36	59	2	10	1	168
Totaal	24	116	122	8	13	-8	275
Vrouwen							
1997							
Autochtoon	1 700	1 019	3 436	222	76	140	6 593
Westerse allochtoon	140	127	361	36	14	13	691
Niet-westerse allochtoon	242	55	207	57	23	3	586
Totaal	2 082	1 200	4 003	315	113	157	7 870
2002¹⁾							
Autochtoon	1 692	1 060	3 471	230	76	120	6 649
Westerse allochtoon	142	141	380	39	16	11	729
Niet-westerse allochtoon	295	79	270	77	31	3	756
Totaal	2 128	1 280	4 121	346	123	134	8 133
Vershil tussen 2002 en 1997							
Autochtoon	-8	42	36	8	0	-21	56
Westerse allochtoon	1	14	19	3	2	-2	38
Niet-westerse allochtoon	53	24	63	20	8	0	170
Totaal	46	80	118	31	10	-22	263

¹⁾ Voorlopige cijfers.

bestond uit gezinshereniging en gezinsvorming. Het is aannemelijk dat het merendeel van deze migranten na vestiging in Nederland met hun partner is gaan samenwonen.

2.5 Eenouders

Het aantal alleenstaande vaders is tussen 1997 en 2002 met 8 duizend gegroeid. Autochtonen hebben 5 duizend aan deze groei bijgedragen. Het aantal alleenstaande moeders is in deze periode met 31 duizend toegenomen. In dit geval komt de groei, met 20 duizend, voor het grootste gedeelte voor rekening van de niet-westerse allochtonen. De bijdrage van autochtonen bedroeg slechts 8 duizend.

Hoewel de kans op echtscheiding voor (niet-westerse) allochtonen groter is dan voor autochtonen (Van Huis en Steenhof, 2003), kan uit *staat 2* worden afgeleid dat dit niet de (volledige) verklaring is voor het hoge percentage eenouders onder (niet-westerse) allochtonen. De staat presenteert voor autochtonen en enkele belangrijke allochtone herkomstgroepen het aantal alleenstaande moeders (absoluut en relatief) op 1 januari 2002 en de groei tussen 1997 en 2002. Wat betreft de niet-westerse allochtonen voert Suriname in 2002 met 28 duizend de lijst aan, gevolgd door de Nederlandse Antillen met 12 duizend, Turkije met 9 duizend en Marokko met 7 duizend.

Voor autochtonen geldt dat de helft van de alleenstaande moeders gescheiden is. Dit is ook zo onder Turkse vrouwen. Bij Marokkaanse vrouwen ligt het aandeel iets hoger en bij Surinaamse vrouwen iets lager. Opvallend is dat slechts een kwart van de alleenstaande moeders van Antilliaanse/Arubaanse origine gescheiden is. Bij de overige allochtone vrouwen ligt het aandeel gescheidenen iets onder dat van de autochtone vrouwen.

Voor autochtonen geldt dat ongeveer een kwart van de alleenstaande moeders weduwe is en iets minder dan een kwart ongehuwd (dit wil zeggen: nooit gehuwd geweest). Bij de verschillende allochtone herkomstgroepen liggen deze verhoudingen duidelijk anders. Voor Turken en Marokkanen geldt dat circa een kwart van de alleenstaande moeders gehuwd is. Dit relatief hoge percentage kan deels verband houden met het feit dat de partner nog in het buitenland woont en deels met nog niet voltrokken echtscheidingen. Voor Surinaamse en Antilliaanse vrouwen geldt dat respectievelijk bijna de helft en twee derde ongehuwd is. Ook onder de overige allochtone vrouwen is het aandeel ongehuwde alleenstaande moeders met bijna een derde hoger dan gemiddeld.

Tussen 1997 en 2002 nam het aantal alleenstaande moeders onder autochtonen met bijna 8 duizend toe. Onder Surinamers, Turken en Marokkanen stegen de aantallen alleenstaande moeders met circa 2,5 duizend, terwijl de groei voor de Antilliaanse vrouwen uitkwam op 4 duizend. De toename van het aantal alleenstaande moeders bij Surinamers en Antillianen vond voornamelijk

Staat 2**Alleenstaande moeders met thuiswonende kinderen naar burgerlijke staat en herkomstgroepering, 1 januari 2002¹⁾**

	Ongehuwd	Gehuwd	Verweduwd	Gescheiden	Totaal
x 1 000					
Autochtoon	44,8	13,8	57,7	113,3	229,6
Turkije	0,7	2,8	1,0	4,6	9,0
Marokko	0,6	1,5	0,8	3,6	6,6
Suriname	12,3	1,9	1,0	12,5	27,7
Ned. Antillen	7,9	0,8	0,2	3,0	11,9
Overig	17,5	7,5	8,7	27,3	61,0
Totaal	83,7	28,4	69,5	164,3	345,9
%					
Autochtoon	19	6	25	49	100
Turkije	7	31	11	51	100
Marokko	10	23	13	54	100
Suriname	44	7	4	45	100
Ned. Antillen	66	7	1	25	100
Overig	29	12	14	45	100
Totaal	24	8	20	47	100
x 1 000					
Groei tussen 1997 en 2002					
Autochtoon	9,5	-1,3	-9,8	9,2	7,6
Turkije	0,2	0,6	0,2	1,6	2,6
Marokko	0,3	0,4	0,2	1,4	2,3
Suriname	2,2	-0,7	0,0	0,9	2,4
Ned. Antillen	3,3	0,1	0,0	0,8	4,2
Overig	6,8	0,9	-0,1	4,2	11,8
Totaal	22,4	-0,2	-9,5	18,0	30,8

¹⁾ Voorlopige cijfers.

plaats onder ongehuwde vrouwen, terwijl bij Turken en Marokkanen vooral sprake was van een toenemend aantal gescheiden moeders. Bij de overige allochtone vrouwen steeg het aantal alleenstaande ongehuwde moeders sterker dan het aantal alleenstaande gescheiden moeders.

2.6 Overigen

Personen die bij een gezin inwonen (als kamerbewoner) of met elkaar een huishouden vormen zonder een intieme relatie te onderhouden, worden ingedeeld in de categorie 'overig'. Opvallend is dat bij zowel mannen als vrouwen de groei in de afgelopen jaren voornamelijk voor rekening kwam van de niet-westerse allochtonen. Uit Schapendonk-Maas (2001) blijkt dat veel Turkse en Marokkaanse kinderen na vertrek uit het ouderlijk huis bij familie

inwonen. Vaak betreft het een zelfstandig wonende broer of zus, maar soms ook een neef of nicht. Zij nemen dan de huishoudenspositie 'overig' in.

2.7 Institutionele bevolking

In de jaren tachtig en negentig is de capaciteit van verzorgings- en verpleeghuizen teruggelopen. In de periode 1997-2002 nam de institutionele bevolking met 30 duizend af. Deze afname kwam bijna volledig voor rekening van autochtonen. Doordat de (niet-westerse) allochtonen een relatief jonge bevolkingsgroep vormen, is het aantal institutionelen onder hen nog gering. Het huidige beleid van de overheid is erop gericht dat ouderen langer zelfstandig blijven wonen en dat alleen degenen die niet meer voor zichzelf kunnen zorgen in een tehuis worden opgenomen. Verpleeghuizen zijn

Staat 3**Relatieve groei van de bevolking naar huishoudenspositie en herkomstgroepering in de periode 1997-2002**

	Thuiswonend kind	Alleenstaand	Samenwonend	Eenouder	Overig	Institutioneel	Totaal
%							
Mannen							
Autochtoon	-1,9	8,7	1,4	11,5	0,6	-11,4	1,1
Westerse allochtoon	1,0	15,0	4,3	14,2	17,9	-5,4	5,6
Niet-westerse allochtoon	22,5	31,8	27,9	36,6	30,3	11,4	26,4
Totaal	1,0	12,1	3,0	14,3	10,7	-9,4	3,6
Vrouwen							
Autochtoon	-0,5	4,1	1,0	3,4	-0,2	-14,8	0,8
Westerse allochtoon	1,0	11,2	5,2	8,2	15,4	-13,6	5,5
Niet-westerse allochtoon	22,0	44,7	30,6	35,8	35,8	7,4	29,0
Totaal	2,2	6,7	2,9	9,8	9,0	-14,3	3,3

nu, nog meer dan voorheen, tehuizen geworden voor mensen die een dagelijkse verpleging nodig hebben. Veelal worden ouderen opgenomen die afkomstig zijn uit verzorgingshuizen en meer verpleging nodig hebben dan het verzorgingshuis kan bieden. Bij vrouwen is de afname tussen 1997 en 2002 (-22 duizend) veel sterker geweest dan bij mannen (-8 duizend). Dit hangt samen met het feit dat in tehuizen veel meer vrouwen dan mannen verblijven. De levensverwachting van vrouwen is immers hoger dan die van mannen: de levensverwachting bij geboorte bedraagt voor vrouwen 80,5 jaar, tegen 75,5 jaar voor mannen.

2.8 Groeitempo per herkomstgroepering

Staat 3 toont de verschillen in groeitempo tussen autochtonen en allochtonen voor de verschillende huishoudensposities. Het aantal autochtone mannen blijkt tussen 1997 en 2002 met 1,1 procent te zijn toegenomen. De toename van het aantal samenwonende mannen is hieraan met 1,4 procent vrijwel gelijk, maar die van het aantal alleenstaanden is met 8,7 procent veel sterker geweest. Het aantal niet-westers allochtone mannen is tussen 1997 en 2002 veel sterker toegenomen dan het aantal autochtone mannen (26,4 tegen 1,1 procent). Onder de niet-westers allochtone mannen zijn de verschillen in groeitempo tussen alleenstaanden en samenwonenden vrij gering: respectievelijk 31,8 en 27,9 procent. Opvallend is het hoge groeipercentage van alleenstaande vaders (36,6 procent). Als gevolg hiervan is bij mannen, ongeacht herkomstgroepering, de relatieve groei van het aantal eenouders het sterkst geweest.

Vrouwen laten in grote lijnen hetzelfde patroon zien als mannen, met als belangrijkste verschil dat voor autochtonen de groeitempo's van alleenstaanden en samenwonenden minder sterk uiteenlopen en dat onder niet-westers allochtone vrouwen het groeitempo van alleenstaanden met 44,7 procent beduidend boven dat van samenwonenden (30,6 procent) ligt.

2.9 Procentuele verdeling naar huishoudenspositie

Als gevolg van de verschillende groeitempo's van de diverse herkomstgroepen, verandert ook de verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie. Grafiek 1 toont deze verdeling voor 2002. Onder autochtonen bestaat een veel kleiner deel van de bevolking uit thuiswonende kinderen dan onder niet-westerse allochtonen. Het laagst is het percentage thuiswonende kinderen bij westerse allochtonen. Dit houdt verband met het feit dat veel westerse allochtonen voor werk naar Nederland komen en al na enkele jaren weer vertrekken. Het gaat daarbij relatief vaak om alleenstaanden.

Bovendien is het waarschijnlijk dat paren het krijgen van kinderen uitstellen tot ze weer naar hun herkomstland zijn teruggekeerd. Het percentage alleenstaanden ligt onder westerse en niet-westerse allochtonen hoger dan onder autochtonen. Dit houdt verband met het feit dat niet-westerse allochtonen een relatief jonge bevolkingsgroep vormen. Het percentage samenwonenden ligt onder niet-westerse allochtonen daarentegen veel lager dan onder autochtonen en westerse allochtonen. Dit hangt deels samen met het hogere percentage thuiswonende kinderen in deze bevolkingsgroep. Ook komt het alleenstaand moederschap veel vaker voor onder niet-westerse allochtonen. Van de niet-westers allochtone vrouwen is één op de tien eenouder, tegen één op de dertig autochtone vrouwen.

Vergeleken met de verdeling van de bevolking over de huishoudensposities in 1997 zijn er zeer lichte verschuivingen opgetreden: bij zowel autochtonen als allochtonen is het aandeel van thuiswonende kinderen licht afgenomen en dat van alleenstaanden en samenwonenden licht toegenomen.

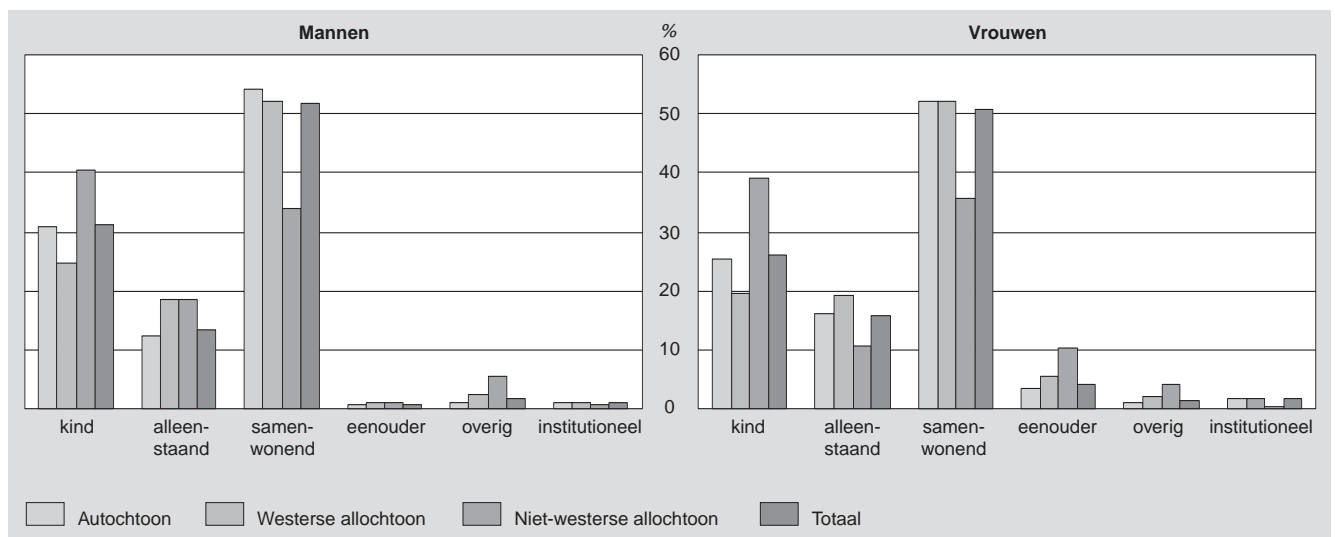
3. Leeftijdspatronen in de bevolking naar huishoudenspositie en herkomstgroepering

3.1 Leeftijdsprofielen in 2002

In de vorige paragraaf is voor de verschillende herkomstgroeperingen gekeken naar ontwikkelingen in de bevolking naar huishoudenspositie, ongeacht de leeftijd. In deze paragraaf zal worden ingegaan op de leeftijdsprofielen van de bevolking naar huishoudenspositie. Deze leeftijdsprofielen vormen een weerspiegeling van de demografische levensloop van personen, waar het zaken betreft als uit huis gaan, alleenwonen, samenwonen en uit elkaar gaan. Grafiek 2 vergelijkt op basis van absolute aantallen voor verschillende herkomstgroeperingen de opbouw van de bevolking naar huishoudenspositie in 2002, terwijl in grafiek 3 hetzelfde wordt gedaan op basis van percentages. In laatstgenoemde grafiek is telkens gepercenteerd op het totaal aantal personen van een bepaalde leeftijd.

Tussen het vijftiende en het dertigste levensjaar verlaten de meeste kinderen het ouderlijk huis. Dit proces vindt onder niet-westerse allochtonen op gemiddeld jeugdiger leeftijd plaats dan onder autochtonen en westerse allochtonen. Hierdoor bedraagt het percentage thuiswonende 20-jarige kinderen bij niet-westerse allochtonen 40, tegen 75 bij autochtonen. Westerse allochtonen nemen met 60 procent een tussenpositie in. Daarentegen ligt het aandeel alleenstaande 20-jarigen bij niet-westerse allochtonen met bijna 30 procent ongeveer twee keer zo hoog als bij autochtonen. Ook

1. Aandeel personen naar huishoudenspositie per herkomstgroepering, 2002

wordt door eerstgenoemden op deze leeftijd iets vaker (al dan niet gehuwd) samengewoond.

Na vertrek uit het ouderlijk huis gaan jongeren eerst een tijdje alleenwonen of ongehuwd samenwonen. Tot 22-jarige leeftijd stijgen de percentages alleenwonenden en samenwonenden in ongeveer gelijke mate, maar vervolgens neemt het percentage samenwonenden veel sterker toe. Het percentage alleenstaanden neemt vanaf 25-jarige leeftijd weer af. Opnieuw zijn er duidelijke verschillen tussen de herkomstgroeperingen: het percentage samenwonenden blijft onder niet-westerse allochtonen duidelijk achter bij dat onder autochtonen. De verklaring hiervoor ligt in het relatief hoge percentage eenouders en overigen bij de niet-westerse allochtonen. Op 20-jarige leeftijd ligt het percentage eenouders plus overigen al aanzienlijk hoger onder de niet-westerse allochtonen: bijna 15 procent, tegen 2 procent onder autochtonen. Ook op hogere leeftijden blijft het percentage eenouders plus overigen bij niet-westerse allochtonen een stuk hoger dan bij autochtonen, terwijl westerse allochtonen weer een tussenpositie innemen. Niet-westerse allochtonen twintigers zien een relatie waarin inmiddels één of meer kinderen zijn geboren vaker uiteenvallen dan autochtonen van deze leeftijd.

Onder dertigers en veertigers maakt het merendeel van de bevolking deel uit van een paar, al dan niet met kinderen. De percentages alleenstaanden en eenouders plus overigen zijn bij niet-westerse allochtonen hoger dan bij autochtonen, terwijl de percentages (al dan niet gehuwd) samenwonenden lager liggen. Vanaf 50-jarige leeftijd stijgen de percentages alleenstaanden ten koste van de percentages samenwonenden. Dit wordt meestal veroorzaakt door sterfte van de partner. In de laatste levensfase woont een deel van de mensen in een tehuis. Voor autochtonen geldt dat op 80-jarige leeftijd 20 procent in een tehuis woont, tegen 5 procent voor niet-westerse allochtonen.

Uit grafiek 2, waarin de samenstelling van de bevolking naar huishoudenspositie in absolute aantallen wordt getoond, blijkt duidelijk dat de niet-westerse allochtonen een relatief jonge bevolkingsgroep vormen. In de vorige paragraaf is vermeld dat deze bevolkingsgroep veel sneller groeit dan autochtonen en westerse allochtonen. Naast migratie vormt geboorte uit allochtone moeders van de eerste generatie hiervan de oorzaak. De vruchtbaarheid van de eerste generatie niet-westerse allochtonen ligt namelijk hoger dan die van de autochtonen en westerse allochtonen (Alders, 2003). In de afgelopen jaren hebben veel niet-westerse allochtonen leeftijden bereikt waarop velen samenwonen of alleenwonen. Dit vormt een (gedeeltelijke) verklaring voor de stijging, onder niet-westerse allochtonen, van het aantal samenwonenden en alleenstaanden tussen 1997 en 2002.

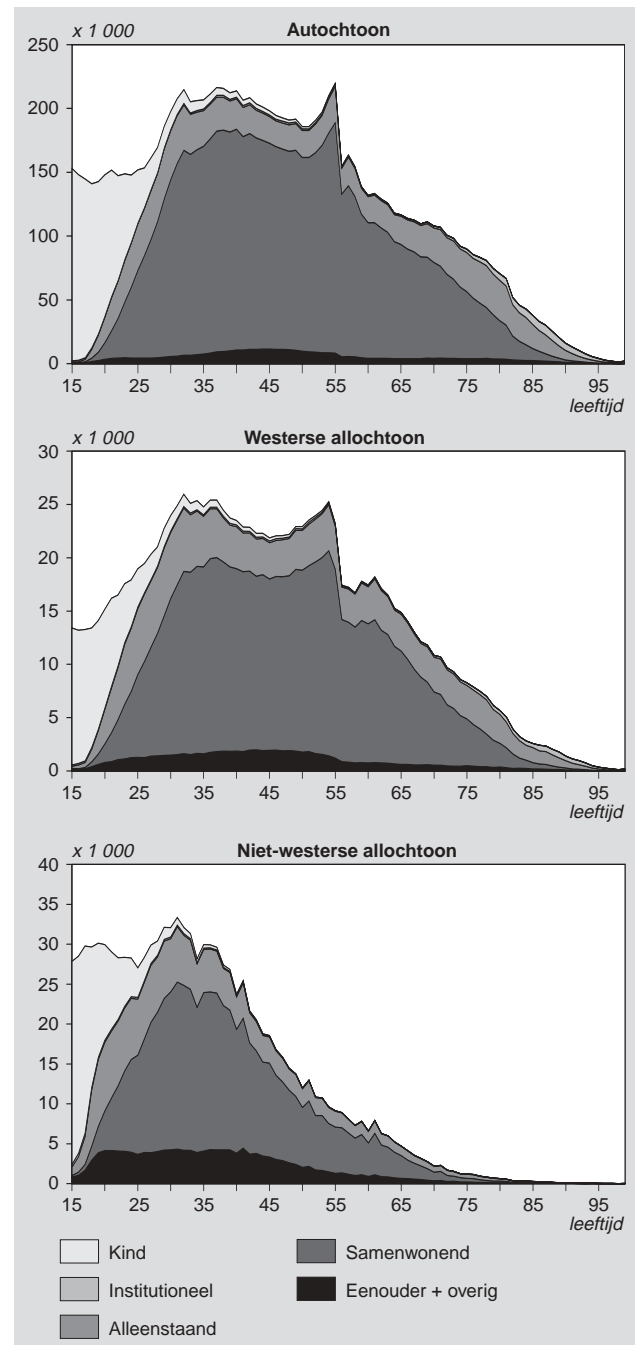
3.2 Veranderingen in leeftijdsprofielen tussen 1997 en 2002

Ontwikkelingen in de bevolking naar huishoudenspositie (per herkomstgroepering) hangen deels samen met veranderingen in de leeftijdsprofielen. Als kinderen bij vertrek uit het ouderlijk huis vaker gaan alleenwonen in plaats van samenwonen, dan zal het percentage alleenstaanden toenemen ten koste van het percentage samenwonenden. In absolute aantallen zal zich dit, bij verder ongewijzigde omstandigheden, vertalen in meer alleenstaanden en minder samenwonenden.

Om een indruk te krijgen van ontwikkelingen in de leeftijdsprofielen van huishoudensposities, is in grafiek 4 per leeftijd het verschil in percentages personen in diverse huishoudensposities tussen 2002 en 1997 weergegeven. Om de grafiek overzichtelijk te houden zijn de huishoudensposities die weinig veranderingen laten zien weggelaten. Bij mannen zijn de verschuivingen relatief gering in de leeftijden tussen 55 en 75 jaar.

Voor alle leeftijden geldt dat het percentage alleenstaanden is gestegen, waarbij de stijgingen het sterkst waren in de leeftijdsgroep 20–49 jaar. Tussen de 15 en 25 jaar is deze stijging voornamelijk ten koste gegaan van het percentage thuiswonenden. In de leeftijdsklasse 20–54 jaar is het percentage (gehuwd en niet-ge-

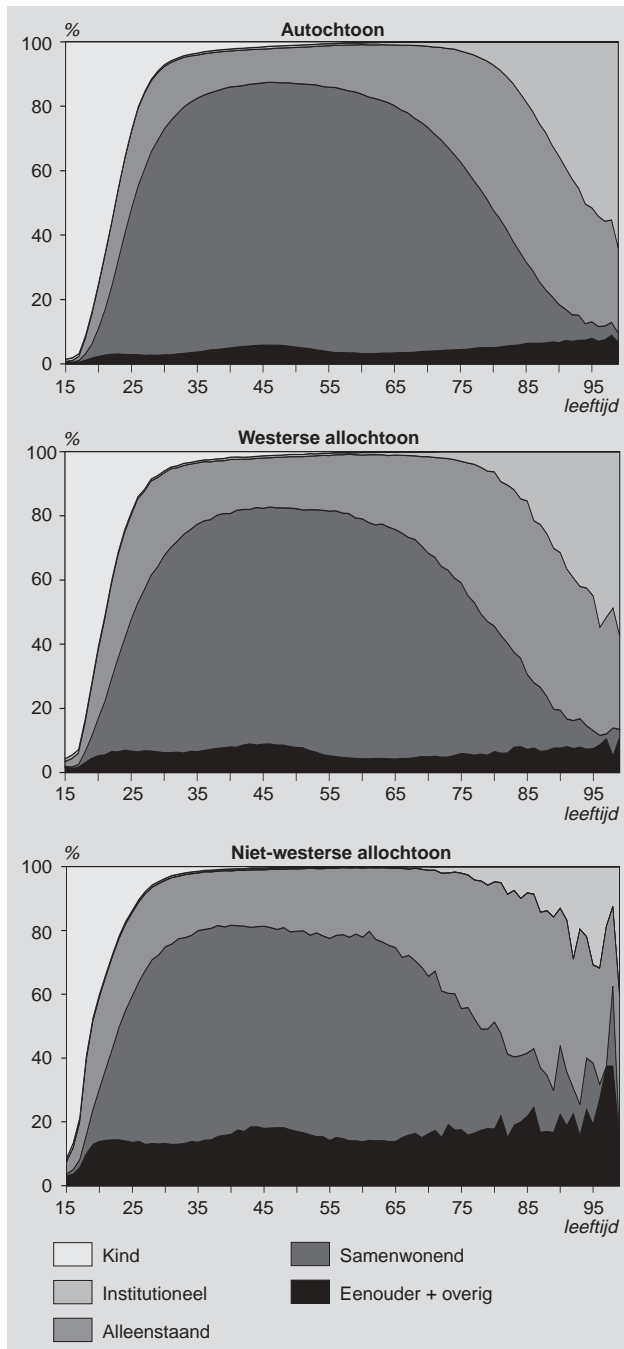
2. Bevolking naar huishoudenspositie en herkomstgroepering, 1 januari 2002

huwd) samenwonenden afgenomen. Met uitzondering van de jongere leeftijden is de stijging van het percentage alleenstaanden dus ten koste gegaan van het percentage samenwonenden. Het gaat hierbij overigens niet alleen om het vaker alleenwonen door mensen die nog nooit hebben samengewoond, maar ook om het (vaak tijdelijk) alleenwonen na het uiteenvallen van een relatie. Vanaf 70 jaar is een sterke daling van het percentage mannen dat in een tehuis woont zichtbaar. Oudere mannen blijven langer samenwonen en – in mindere mate – zelfstandig alleenwonen.

Bij vrouwen is het beeld in grote lijnen gelijk aan dat bij mannen. Ook hier is een individualiseringstendens zichtbaar, waarbij het samenwonen terrein moet afstaan aan het alleenwonen. Een groot verschil is echter dat de veranderingen in de percentages samenwonenden tussen 1997 en 2002 in de leeftijdsklasse 20–44 bij de vrouwen minder groot zijn dan bij de mannen. Bovendien is de stijging van het percentage alleenstaanden vrij gering, omdat ook het percentage alleenstaande moeders is toegenomen.

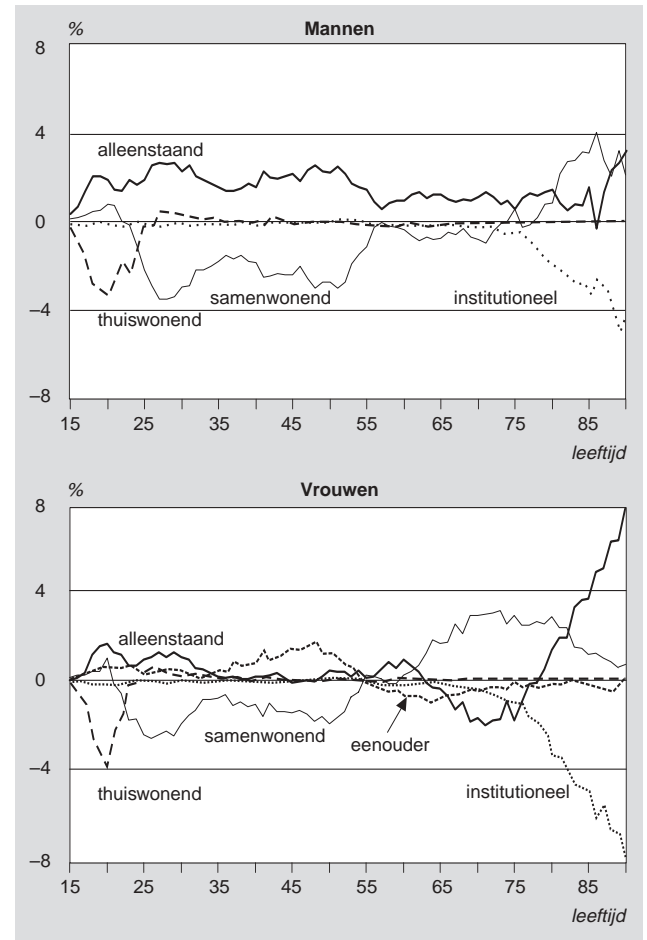
3. Procentuele verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie per herkomstgroepering, 1 januari 2002

Alleenstaande vaders zijn niet in de grafiek opgenomen, omdat het om een betrekkelijk zeldzaam verschijnsel gaat.

Vrouwen laten tussen 60- en 90-jarige leeftijd een forse toename zien van het aandeel samenwonenden. Dit houdt verband met de stijging van de levensverwachting bij mannen: vrouwen zullen hierdoor minder vaak weduwe worden en als gevolg daarvan vaker op deze leeftijden nog (met hun echtgenoot) samenwonen. Bij mannen is dit patroon van toenemende samenwoonpercentages niet waarneembaar: omdat mannen vaak een jongere vrouw hebben en vrouwen bovendien meestal langer leven dan mannen, gaan dalende sterftেকansen niet gepaard met een veel grotere kans op verweduwing. Een ander verschil tussen mannen en vrouwen is dat op hogere leeftijden de afname van het percentage vrouwen dat in een tehuis woont gepaard gaat met een forse toename van het percentage alleenwonende vrouwen.

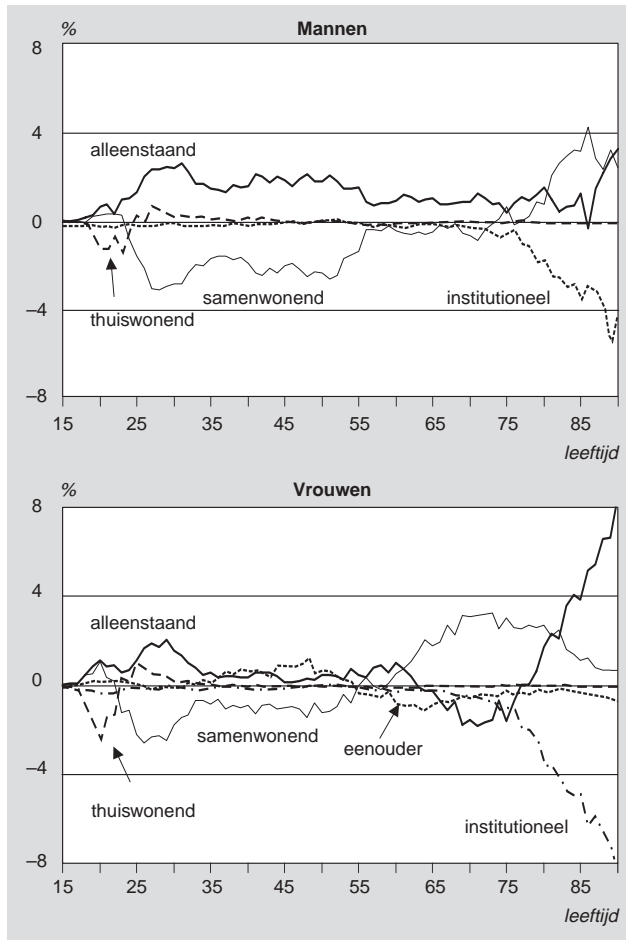
4. Relatieve groei van de bevolking per huishoudenspositie in de periode 1997-2002

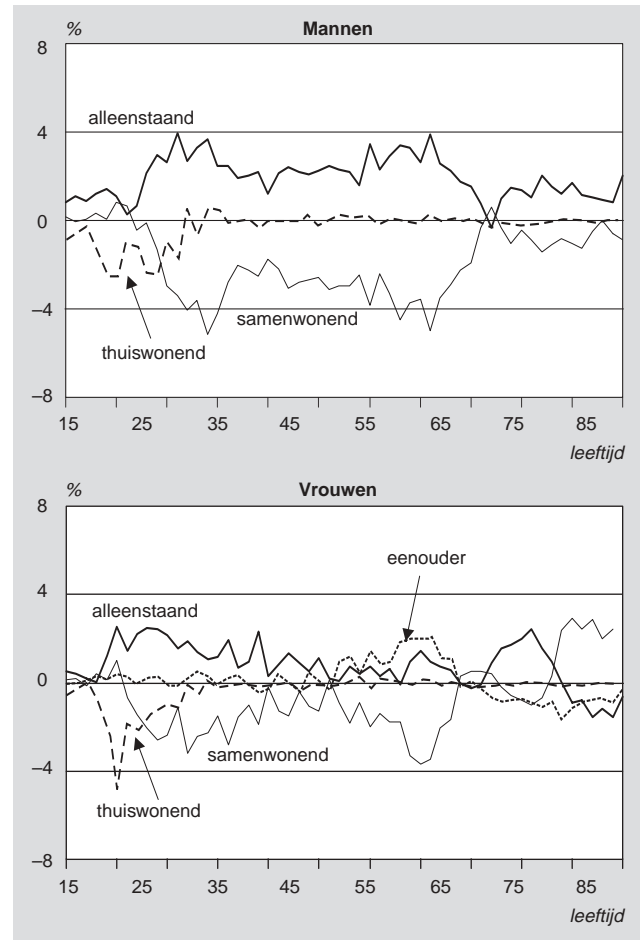
In grafiek 5 is voor autochtonen per leeftijd het verschil in percentages personen in diverse huishoudensposities tussen 2002 en 1997 weergegeven. In eerste instantie lijkt het patroon sterk op dat van de totale bevolking (grafiek 4). Toch is er één opmerkelijk verschil waar te nemen. Voor de totale bevolking tot ongeveer 25-jarige leeftijd geldt een sterke daling van het percentage thuiswonende mannen en vrouwen. Hier staat een sterke stijging tegenover bij alleenstaanden en een geringe stijging bij samenwonenden. Onder autochtonen is nog nauwelijks sprake van een daling van het percentage thuiswonende kinderen tot ongeveer 25-jarige leeftijd. Dit duidt op een stabiel patroon van de kansen om uit huis te gaan tussen 1997 en 2002 (met andere woorden, autochtone kinderen zijn in de betreffende periode niet eerder of later uit huis gegaan). Pas rond 25-jarige leeftijd treden er beduidende veranderingen op in de huishoudensposities. De autochtone mannen en vrouwen van eind twintig en begin dertig zijn de afgelopen jaren vaker alleen gaan wonen en minder vaak gaan samenwonen. Waarschijnlijk zijn jongeren vanuit het ouderlijk huis vaker eerst een tijdje alleen gaan wonen. Bovendien is het mogelijk dat relaties vaker zijn stukgelopen, waarna de ex-partners alleen zijn komen te staan. Voor autochtone vrouwen is er tussen 35- en 60-jarige leeftijd sprake van slechts geringe veranderingen in de huishoudensposities.

De ontwikkelingen tussen 1997 en 2002 in het leeftijds patroon van westerse allochtonen zijn weergegeven in grafiek 6. Gezien de geringe aantallen westerse allochtonen op hogere leeftijden zijn de ontwikkelingen vanaf 70-jarige leeftijd niet weergegeven. Hoewel de veranderingen over de gehele linie wat groter zijn dan bij autochtonen, is er geen sprake van een wezenlijk ander patroon.

5. Relatieve groei van de autochtone bevolking per huishoudenspositie in de periode 1997–2002

6. Relatieve groei van de westerse allochtone bevolking per huishoudenspositie in de periode 1997–2002

Dit geldt niet voor de groep niet-westerse allochtonen (*grafiek 7*). Tussen 15- en 22-jarige leeftijd valt een sterke afname van het percentage thuiswonende kinderen op, in het bijzonder onder jongens. Het lijkt erop dat niet-westerse allochtonen tegenwoordig eerder uit huis gaan dan vijf jaar geleden. Zowel voor mannen als voor vrouwen geldt dat ze vaker alleenwonen. Een mogelijke verklaring kan (deels) liggen in het feit dat ze vaker voor studie het ouderlijk huis verlaten. Schapendonk-Maas (2001) meldt dat Turkse en Marokkaanse jongeren het volgen van een studie aangrijpen om uit huis te gaan. Volgens Yerden (2001) kiezen meisjes bewust een opleiding buiten de woonplaats van hun ouders, om zo zelfstandig te mogen wonen.

Tussen 22- en 30-jarige leeftijd stijgt zowel het aandeel thuiswonende kinderen als het aandeel alleenstaanden. Dit gaat ten koste van het aandeel samenwonenden. Mogelijk is hierbij sprake van uitstel van relatievorming. Tussen 30- en 40-jarige leeftijd is een patroon zichtbaar dat sterk afwijkt van dat bij autochtonen. Niet-westers allochtone mannen gaan vaker samenwonen en minder vaak alleenwonen, terwijl voor autochtone mannen het omgekeerde geldt. Niet-westers allochtone vrouwen gaan ook vaker samenwonen. Na het uitstellen van de gezinsvorming onder twintigers vindt er kennelijk een inhaal plaats onder dertigers. Tussen 45- en 55-jarige leeftijd valt in deze groep een sterke stijging van het percentage alleenstaanden op, hetgeen ten koste gaat van het percentage samenwonenden. Een mogelijke verklaring kan liggen in de hogere scheidingsfrequentie op deze leeftijden. Het feit dat bij vrouwen het percentage eenouders in de leeftijdsgroep 40–49 jaar fors stijgt, lijkt deze verklaring te ondersteunen.

Literatuur

Alders, M., 2003, Allochtonenprognose 2002–2050: bijna twee miljoen niet-westerse allochtonen in 2010. *Bevolkingstrends* 51(1), blz. 34–41. CBS, Voorburg/Heerlen.

Huis, M. van, en L. Steenhof, 2003, Echtscheidingskansen van allochtonen: specifieke groepen. *Bevolkingstrends* 51(1), blz. 54–57. CBS, Voorburg/Heerlen.

Jong, A.H. de, 2000, *Caleidoscoop van de moderne levensloop*. Maandstatistiek van de Bevolking, juni 2000, blz. 10–17. CBS, Voorburg/Heerlen.

Nicolaas, H., A. Sprangers en H. Witvliet, 2002, Aandeel arbeidsmigranten toegenomen. Maandstatistiek van de Bevolking, november 2002, blz. 8–11. CBS, Voorburg/Heerlen.

Schapendonk-Maas, H., 2001, Inwonende Turkse en Marokkaanse jongeren. Maandstatistiek van de Bevolking, september 2001, blz. 8–9. CBS, Voorburg/Heerlen.

Yerden, I., 2001, *Ik bepaal mijn eigen lot*. Turkse meisjes in conflictsituaties. Het Spinhuis, Amsterdam.

7. Relatieve groei van de niet-westerse allochtone bevolking per huishoudenspositie in de periode 1997-2002

